

بسم الله الرحمن الرحيم

تحليل محتوای آثار صمد بهرنگی

سلمان صفریان

۱۳۹۱

سرشناسیه	: صفریان، سلمان، ۱۳۴۷-
عنوان و نام پدیدآور	: تحلیل محتوای آثار صمد بهرنگی / سلمان صفریان.
مشخصات نشر	: تهران: اندیشه نو، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۹ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۷۹-۰۰۷-۲
یادداشت	: کتابنامه: ص ۲۱۳-۲۱۹.
موضوع	: بهرنگی، صمد، ۱۳۱۸-۱۳۴۷ — نقد و تفسیر
موضوع	: نویسندگان ایرانی — قرن ۱۴
موضوع	: داستان های فارسی — قرن ۱۴ — تاریخ و نقد
رده بندی کنگره	: PIR۷۹۷/۳۱۴۸۹
رده بندی دیویی	: ۸۱۶۳/۶۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۲۰۱۱۸۶

عنوان: تحلیل محتوای آثار صمد بهرنگی

مؤلف: سلمان صفریان

ناشر: اندیشه نو

سال چاپ: ۱۳۹۱

نوبت چاپ: اول

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۶۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۷۹-۰۰۷-۲

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۷	پیشگفتار
۹	مقدمه
۹	ضرورت تحقیق
۱۱	پیشینه تحقیق
۱۷	اهداف و روش تحقیق

۱۹	ادبیات کودکان
۱۹	تعریف ادبیات کودکان
۲۱	انواع ادبیات کودکان
۲۴	تاریخچه ادبیات کودکان
۳۷	صمد بهرنگی و نقش او در ادبیات کودکان ایران
۴۶	نگرش توصیفی به آثار صمد بهرنگی
۴۸	گردآوری‌ها
۴۸	پاره پاره
۴۸	تا پما جالار - قوشما جالار (مناها و چیستانها)
۴۹	افسانه های آذربایجان
۶۴	ترجمه های صمد بهرنگی
۶۴	ما الاغها
۷۳	خرابکار
۷۷	راه برو بی آنکه خسته و تشنه شوی
۷۸	گنجه دیر، باخ گنجه دیر (هست شب، آری شب)
۷۸	تألیفات صمد بهرنگی
۷۸	انشاء و نامه نگاری ساده
۷۹	کندو کاو در مسائل تربیتی ایران
۸۰	الفباء

- ۸۱ مجموعه مقاله های صمد بهرنگی
- ۸۲ نامه های صمد بهرنگی
- ۸۳ قصه های صمد بهرنگی
- ۸۴ اولدوز و عروسک سخنگو
- ۹۰ اولدوز و کلاغها
- ۹۷ پسرک لبو فروش
- ۱۰۱ سرگذشت دانه برف
- ۱۰۵ دو گربه روی دیوار
- ۱۱۰ یک هلو و هزار هلو
- ۱۱۶ ۲۴ ساعت در خواب و بیداری
- ۱۲۳ ماهی سیاه کوچولو
- ۱۳۰ عادت
- ۱۳۱ پوست نارنج
- ۱۳۶ نگرش تحلیلی یا شناخت شناسی و منزلت صمد بهرنگی
- ۱۳۶ منابع الهام صمد بهرنگی
- ۱۴۱ هویت قومی فرهنگی صمد بهرنگی
- ۱۴۷ شخصیت صمد بهرنگی
- ۱۵۸ اهداف و اندیشه های صمد بهرنگی
- ۱۷۸ تعهد صمد بهرنگی
- ۱۹۱ سبک، لحن و شیوه نگارش صمد بهرنگی

۱۹۸	جهان بینی صمد بهرنگی
۲۰۳	مخاطبین صمد بهرنگی
۲۰۶	تأثیرات صمد بهرنگی
۲۱۱	جمع بندی و استنتاج
۲۲۰	منابع و مآخذ

www.ketabair

پیشگفتار

اولین بار، در بحبوحه جنگ تحمیلی و در شهر ویران شده خرمشهر با آثار صمد بهرنگی آشنا شدم. قبل از آن، نام صمد بهرنگی را به کرار شنیده بودم. ولی شاید به همان اندازه اظهار نظرهای مثبت، شاهد ادای جملات منفی نیز درباره وی بودم. این جملات منفی شامل نسبت های مشابه «چی»، «سوسیالیسم»، «کمونیسم»، «مارکسیسم»، و گاهی نیز «مائوئیسم» به وی بود. یادآوری می کنم که در میان طبقه متوسط جامعه آذربایجان، که بنده نیز به آن جامعه تعلق داشتم، درداشت عمومی از این مفاهیم، عمدتاً از منظر مذهب بود و با جنبه های تاریخی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی بسیار کم رنگتر برخورد می شد.

وقتی که تصادفاً نسخه ای از قصه «ماهی سیاه کوچولو» را در ویرانه های خرمشهر پیدا کردم، این قصه را کنجکاوانه و بارها به عنوان یک کتاب ضد دین خواندم. لکن نه تنها شنیده هایم تایید نشد، بلکه تصمیم گرفتم که آثار دیگر این مؤلف را پیدا کرده و مطالعه نمایم. این مسئله، در آن سالها، البته با مشکلاتی میسر گردید.

اما باید اعتراف کنم که مطالعه این آثار پلی شد که مرا با عالم ادبیات، در واقع علاقه ای که تا آن موقع بدرستی کشف نکرده بودم آشتی داد. ادامه تحصیل در رشته ادبیات فرانسه نیز به این انگیزه افزود. اما همه اینها در کنار مسائل دیگری پیش می رفتند و مجموعاً مرا مصمم به ادامه تحصیل در رشته ادبیات آذربایجانی می کردند. هر چند که بخاطر عدم وجود این امکان در

داخل، علی رغم تحولات سالهای اخیر چنین آرزویی نیز به جایی نرسید. و مجبور شدم بخاطر انگیزه حرفه ای، رشته «کتابداری و علوم اطلاع رسانی» را برای ادامه تحصیل برگزینم. لکن ادبیات را بطور عام، و ادبیات آذربایجان را بطور خاص هرگز فراموش نکردم؛ تا اینکه زمان انتخاب موضوع پایان نامه فرا رسید. از این فرصت استفاده کرده و موضوع انتخابی خود را به نوعی از کانال ادبیات کردکان که جزو دروس این رشته بود به مقوله ادبیات ربط دادم و در این میان سعی را انتخاب کردم که می خواستم شناخت بیشتر و علمی تری از وی داشته باشم.

در اینجا لازم می دانم از تلاش ها و زحمات استاد راهنمای بزرگوارم جناب آقای دکتر علی شکویی و نیز از استاد گرانقدر مشاورم جناب آقای دکتر حسین محمد زاده صدیق که از معاصرین صمد بهرنگی و یکی از استوانه های غیر قابل انکار رشته های مختلف فرهنگ آذربایجان می باشند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم؛ که هر دوی این اساتید محترم با راهنمایی های ارزشمند خود مرا در رسیدن به اهدافم یاری دادند.

و در پایان نیز مراتب امتنان قلبی خود را از تمامی کسانی که به انحاء مختلف، چه در تهیه منابع، و چه در روند آماده سازی این پژوهش، حقیر را یاری رسانده اند، خصوصاً از همسر دلسوز و فداکارم خانم مقدم که علی رغم مشغله های فراوان خود پاکتویسی نوشته های نه چندان خوانای حقیر را به عهده گرفتند ابراز و اعلام می دارم.